QO‘SHIMCHA TA’LIM TIZIMIDA PEDAGOGLARNI TAYYORLASHNING O‘ZIGA XOSLIGI

Malikova Xurshida Ikramovna,
A.Avloniy nomidagi pedagogik mahorat milliy instituti
“Ta’lim menejmenti” kafedrasi dotsenti
E-mail: kh.malikova2025@gmail.com tel: +998(94) 663 3939
Turatova Shahnoza Xolmumin qizi,
A.Avloniy nomidagi pedagogik mahorat milliy instituti
“Kattalar ta’limi” magistranti
E-mail: shahnozaturatova9@gmail.com

Annotatsiya: *Maqolada qo‘shimcha ta’lim tizimining kattalarni o‘qitishdagi muhim o‘rni ochib berilgan. Zamonaviy sharoitda pedagoglarning yangi funksional vazifalarga moslashishi, kasbiy kompetentlikni doimiy rivojlantirish masalalari tahlil qilingan. Shuningdek, pedagog kadrlarini tayyorlashning asosiy shakllari, malaka oshirish, qayta tayyorlash va stajirovka jarayonlari batafsil ko‘rib chiqgan.*

Maqolada qo‘shimcha ta’lim tizimida pedagog kadrlarini tayyorlash jarayonining tizimli komponentlari yoritilgan. Zamonaviy integratsion jarayonlar sharoitida taklif etilayotgan pedagogik modelning asosiy bloklari asoslab berilgan.

Tadqiqot andragogika nazariyasi, uzluksiz ta’lim konsepsiyasi va O‘zbekiston Respublikasida amalga oshirilayotgan ta’lim islohotlari materiallariga asoslangan. Maqola qo‘shimcha ta’lim tizimini takomillashtirish va raqobatbardosh pedagog kadrlarini tayyorlash yo‘llarini belgilashga xizmat qiladi.

Kalit so‘zlar: *qo‘shimcha ta’lim, andragogika, pedagog kadrlar tayyorlash, kasbiy kompetentlik, malaka oshirish, qayta tayyorlash, stajirovka, integratsion jarayonlar, pedagogik model.*

Особенности подготовки педагогов в системе дополнительного образования

Маликова Хуршида Икрамовна,
доцент кафедры “Менеджмент образования” Национального института педагогического мастерства имени А. Авлони
Туратова Шахноза Холмумин кызы,
магистрант направления “Образование взрослых” Националного института педагогического мастерства имени А. Авлони

Аннотация: *В статье раскрыта важная роль системы дополнительного образования в обучении взрослых. В современных условиях проанализированы вопросы адаптации педагогов к новым функциональным задачам, а также постоянного развития их профессиональной компетентности. Также подробно рассмотрены основные формы подготовки педагогических кадров, включая повышение квалификации, переподготовку и стажировку.*

В статье освещены системные компоненты процесса подготовки педагогических кадров в системе дополнительного образования. В условиях современных интеграционных процессов обоснованы основные блоки предлагаемой педагогической модели.

Исследование основано на теории андрагогики, концепции непрерывного образования и

материалах образовательных реформ, реализуемых в Республике Узбекистан. Статья направлена на совершенствование системы дополнительного образования и определение путей подготовки конкурентоспособных педагогических кадров.

Ключевые слова: *дополнителное образование, андрагогика, подготовка педагогических кадров, профессионалная компетентност, повышение квалификации, профессионалная переподготовка, стажировка, интеграционные процессы, педагогическая модел.*

Key characteristics of teacher training in the aspect of additional education

Malikova Khurshida Ikramovna,
Associate Professor of the Department of Education Management National Institute of Pedagogical Skills named after A. Avloni

Turatova Shakhnoza Kholmumin qizi,
Master's student in Adult Education National Institute of Pedagogical Skills named after Abdulla Avloni

Abstract: *The article explores the significant role of the aspect of additional education in adult teaching. The study analyzes the issues of teachers' adaptation to new functional tasks and the continuous development of their professional competence in modern conditions It comprehensively hihglights the main forms of teacher training, including In-service training, professional development, retraining, and internships.*

The article implies the systematic components of the pedagogical staff training process within the type of additional education. The main blocks of the proposed pedagogical model substantiates in the context of modern integration processes.

The research is based on the theory of andragogy, the concept of lifelong learning, and the materials of educational reforms implemented in the Republic of Uzbekistan. The article aims to improve the aspect of additional education and to identify ways of training competitive pedagogical personnel.

Keywords: *additional education, andragogy, teacher training, professional competence, in-service training, retraining, internship, integration processes, pedagogical model.*

Zamonaviy ta'lim tizimida pedagog kadrlarning kasbiy tayyorgarligini doimiy takomillashtirish masalasi dolzarb ahamiyat kasb etadi. O'zbekiston Respublikasida ta'lim sohasini rivojlantirish bo'yicha amalga oshirilayotgan islohotlar, xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 27-fevraldagi PQ-4623-son "Pedagogik ta'lim sohasini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori [1] va boshqa me'yoriy hujjatlar pedagoglarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish tizimini takomillashtirishni ustuvor vazifa qilib belgilaydi.

Qo'shimcha ta'lim tizimi kattalarni o'qitishning muhim qismi sifatida andragogikaga asoslanadi va pedagoglarning yangi funksional vazifalarga moslashishini ta'minlaydi. Maqola doirasida qo'shimcha ta'lim tizimida pedagoglarni tayyorlashning maqsadi, vazifalari va tamoyillari tahlil qilindi, tarkibiy komponentlari ochib berildi va zamonaviy integratsion jarayonlar sharoitidagi modeli asoslandi. Maqola andragogika nazariyasi, pedagogik modellashtirish usullari va O'zbekiston ta'lim amaliyoti materiallariga tayanadi.

Qo'shimcha ta'lim tizimi kattalar ta'limining murakkab sharoitlarida faoliyat yuritadi. Axborot muhitining o'zgarishi, ijtimoiy-madaniy fazaning transformatsiyasi pedagogik kadrlarga yangi talablarni qo'yadi. Ularning kasbiy tayyorgarlik darajasi va intellektual zaxirasi zamonaviy jamiyatda raqobatbardoshlikni ta'minlashi lozim.

Pedagoglarning kompetentligini mehnat

faoliyati davomida yuqori darajada saqlab turish uzluksiz ta’lim tizimi zimmasiga yuklanadi. Bu tizimda kattalarning qo‘shimcha ta’limi kadrlar salohiyatini saqlash va rivojlantirishning muhim sharti hisoblanadi. Bugungi kunda qo‘shimcha ta’lim kattalarni yangi funksional vazifalarga moslashtirish bo‘yicha asosiy yukni o‘z zimmasiga oladi.

Tashqi sharoitlarning majmui qo‘shimcha ta’lim tizimida pedagoglarni tayyorlashning xususiyatini belgilaydi. Jamiyat va davlatning ijtimoiy buyurtmasida, tashqi aloqalarning majmui hisobga olinishi lozim. Mazkur jarayonda yuqori kasbiy sifatlarga, muloqot darajasiga, tez qaror qabul qilish va ular uchun javobgarlikni his qilish qobiliyatiga ega shaxsni shakllantirish zarur. Bunday shaxs jadallik bilan rivojlanayotgan tizimga oson moslashadi, o‘zini o‘zi anglaydi va faoliyatning eng yuqori natijalariga erishadi, atrof-muhitga ta’sir ko‘rsatadi va uni o‘zgartiradi.

Qo‘shimcha ta’lim tizimida pedagoglarni tayyorlash konsepsiyasini ishlab chiqishda jamiyat va davlatning ijtimoiy buyurtmasi, tashqi aloqalarning ta’sirini hisobga olish zarur. Jarayonda yosh mutaxassislardagi bilimlarning yetishmovchiligini qoplash, nazariy va amaliy bilimlarni chuqurlashtirish va yangilash, pedagogik va innovatsion tajribani to‘plash va amaliyotga joriy etish amalga oshiriladi. Ta’lim xizmatlari turlarini kengaytirish, tayyorlash, qayta tayyorlash va malaka oshirish hajmini oshirish lozim.

XX asrning 90-yillari oxiriga kelib shakllangan qo‘shimcha ta’lim tizimi asosan quyidagi shakllarda amalga oshiriladi:

malaka oshirish – nazariy va amaliy bilimlarni yangi talablarga muvofiq yangilash;

qayta tayyorlash – yangi kasbiy faoliyat turini bajarish uchun bilim va ko‘nikmalarni o‘zlashtirish va yangi kvalifikatsiya olish;

stajirovka – nazariy tayyorlash natijasida olingan bilimlarni amaliyotda mustahkamlash va innovatsion tajriba bilan tanishish;

noformal o‘quv faoliyatida bilimlarni doimiy yangilash – konferensiyalar, seminarlar, davra suhbatlarida ishtirok etish.

Bugungi kunda Respublikamizda ham andragogikaning ijtimoiy-pedagogik asoslari va taraqqiyot yo‘nalishlari bo‘yicha tadqiqotlar o‘tkazilmoqda.

Umumiy ilmiy metodologiya quyidagi yondashuvlarni o‘z ichiga oladi: tizimli, faoliyatli, shaxsiy, madaniyatshunoslik, integrativ, polisubyektli (ko‘psubyektli), kompetentlik va andragogik yondashuvlar. Aniq ilmiy darajada esa uzluksiz ta’lim nazariyasi N.Sh.Valeeva, A.P.Vladislavlev, B.S.Gershunskiy, V.V.Kraevskiy, A.M.Novikov [2-5] va boshqalarning hamda ta’lim jarayonining yaxlitligi, aksiologik, ijtimoiy-madaniy, psixologik shartliligi A.V.Brushlinskiy, I.F.Isayev, V.A.Slastenin, V.D.Shadrikov va boshqalarning ishlariga [6-8] tayanadi.

Qo‘shimcha ta’lim tizimida pedagoglarni tayyorlashning maqsad – pedagogni tayyorlashning ta’lim jarayoni sifatini yuqori darajada ta’minlash, u shaxs, jamiyat va davlatning dolzarb va istiqbolli ehtiyojlariga muvofiq bo‘lishi, shaxsning o‘zini namoyon etishi, o‘zini aniqlashi va o‘zini rivojlantirishi uchun sharoitlar yaratish; yangi egallangan kompetensiyalar nuqtayi nazaridan o‘ziga, jamiyatga va umuminsoniy qadriyatlarga munosabatlar tizimini shakllantirish.

Asosiy kompleks vazifalar:

1. O‘quvchilar (shu jumladan, nopedagogik ma’lumotga ega bo‘lganlar) uchun yangi pedagogik faoliyat turlarini bajarish uchun zarur professional kompetensiyalarni majburiy va kafolatlangan ravishda egallash sharoitlarini yaratish.

2. Ta’lim jarayonini modernizatsiya qilish va qo‘shimcha ta’lim tizimida pedagoglarni tayyorlash mazmunini integratsiya kontekstida takomillashtirish.

3. Pedagoglarni tayyorlashni intensifikatsiyalashga qaratilgan didaktik ta'minlashni ishlab chiqish.

4. Pedagoglar shaxsining keyingi professionallashuviga ko'maklashish, ularni egallangan integrativ bilimlar, ko'nikmalar, qobiliyatlar asosida samarali faoliyatga jalb qilish.

Qo'shimcha ta'lim tizimida pedagoglarni tayyorlash zamonaviy integratsion jarayonlar sharoitida quyidagi ***tamoyillar*** asosida amalga oshiriladi:

tizimlilik – tayyorlashning differensiatsiya, integratsiya va ierarxik tashkil etilishining birligi;

kasbiy kontekstlik – pedagoglarning samarali pedagogik faoliyatni amalga oshirishga qobiliyatlari, nazariy va amaliy tayyorgarligining birligi;

dinamiklik – ta'lim dasturlari mazmunini o'zgartirish va to'ldirish imkoniyati;

tenglik – o'qituvchilar va tinglovchilar o'rtasidagi subyekt-subyekt munosabatlariga asoslangan;

fanlararo va integratsiya – o'quv materiallarini tanlash va tarkibiy jihatdan ishlab chiqishda pedagogik faoliyat bilan bog'liq fanlar majmuidan bilimlar sintezini yo'naltirish;

individuallashtirish va differensiatsiya – tinglovchining ehtiyojlari, qiziqishlari, qobiliyatlari, pedagogik tajribasi va bazaviy kasbiy ma'lumotini hisobga olish.

Ushbu tamoiyllar pedagogni tayyorlashning ilmiy-metodik ta'minlashni ishlab chiqishga yondashuvlarni belgilaydi va o'qitish maqsadlariga erishish usullarini ochib beradi. Zamonaviy bosqichda pedagogik faoliyatning yangi kasbiy standarti shakllanadi, mazmuni va yondashuvlari o'zgaradi. Qo'shimcha ta'lim tizimida kompleks tayyorlash o'z imkoniyatlarini aktuallashtirish va amaliyotda qayta ishlab chiqarish faoliyatidan amaliyotni o'zgartirish faoliyatiga o'tishni nazarda tutadi.

Informatika va yangi ijtimoiy-madaniy paradigma bilan bog'liq yangi funksional vazifalarni bajarishga tayyorlash qo'shimcha ta'lim tizimida amalga oshiriladi. Nopedagogik ma'lumotga ega pedagoglar uchun yangi faoliyat turlarini bajarish uchun zarur bilimlar qayta tayyorlash orqali olinadi.

Qo'shimcha ta'lim muassasalari malaka oshirish va qayta tayyorlash kurslarini o'tkazish markazlaridan tashqari pedagogik tajribani umumlashtirish, ilmiy-metodik hamrohlik, ekspertiza, innovatsion faoliyatni tashkil etish markazlariga aylanadi. Bu barcha pedagoglarga o'z individual-kasbiy ehtiyojlariga muvofiq qo'shimcha ta'lim tizimiga kirish imkonini beradi. Zarur bilim, ko'nikma va kompetensiyalar stajirovka va turli guruhli hamda individuallashtirilgan o'quv shakllarida egallanadi.

Ta'lim jarayonini modernizatsiya qilish pedagoglarni tayyorlash muammolarini aniq belgilash va hal etish, jarayonni tashkil etish prinsiplarini shakllantirish va o'quv dasturlarining yangi mazmunini ilmiy asoslash imkonini beradi. Mazmunni takomillashtirish yangi avlod o'quv-dastur hujjatlarini ishlab chiqishni nazarda tutadi.

Pedagog shaxsining professional sotsializatsiyasi va o'zgaruvchan texnologik va ijtimoiy muhitda samarali faoliyatga tez kirishishiga stajirovka orqali amaliy qism yordam beradi. Stajirovka pedagoglarni tayyorlashning muhim komponenti bo'lib, nazariy va amaliy qismlar o'rtasidagi bog'lanishni ta'minlaydi va mutaxassisning kasbiy kompetentligi darajasini oshiradi.

Qo'shimcha ta'lim tizimida pedagoglarni tayyorlash konsepsiyasida shakllantirilgan maqsad, vazifalar va tamoyillar ta'lim jarayonini tashkil etish, uning didaktik ta'minlashini ishlab chiqish va natija – professional kompetensiyalarning shakllanganligiga erishishda hal qiluvchi ahamiyatga ega.

Qo‘shimcha ta’lim tizimida pedagoglarni tayyorlash jarayonini tizimli tashkil etish komponentlari

Pedagoglarni tayyorlash jarayonini tizimli tashkil etish komponentlarni ajratib ko‘rsatish zarur bo‘ldi. Bizning fikrimizcha, bunday komponentlarga ***maqsad, o‘qituvchi faoliyati*** va ***o‘quvchilar faoliyati*** kiradi.

Maqsad – jamiyatga zarur mutaxassislarni qisqa muddatda tayyorlash bo‘yicha konkret ijtimoiy buyurtmani bajarish. Qo‘shimcha ta’lim tizimining butun faoliyati shunga yo‘naltirilgan. Pedagogikada maqsadni natija sifatida shakllantirish taklifi paydo bo‘lgan. V.P.Bespalko maqsadni obyektivizatsiya qilishni taklif etgan. V.M.Monaxov an’anaviy maqsaddan (bilimlar majmuini o‘zlashtirish) ko‘p darajali modelga o‘tishni asoslagan.

Maqsadlarga muvofiq ***o‘qituvchi faoliyati*** (o‘qitish) ikkinchi komponent sifatida ko‘rib chiqiladi. U maqsadli, shaxsga yo‘naltirilgan faoliyat bo‘lib, o‘qituvchining o‘zini takomillashtirish subyekti pozitsiyasiga o‘tkazishni nazarda tutadi. Faoliyat qo‘shimcha ta’lim muassasasining madaniy-axborot va predmet-rivojlantiruvchi muhitini boyitishga va o‘zaro ta’sir ishtirokchilarining subyektligini rivojlantirish sharoitlarini yaratishga qaratilgan.

Qo‘shimcha ta’lim muassasalarida ta’lim jarayoni sifatini ta’minlashda o‘qituvchilarning ***andragogik kompetentligi*** muhim ahamiyatga ega. *Andragogik kompetentlik* – kattalar ta’limining andragogi rolini bajarish uchun zarur bilimlar, ko‘nikmalar, sifatlar va qadriyat yo‘nalishlarini egallash. *Asosiy vazifasi* – ta’lim faoliyati orqali katta yoshli insonning ijtimoiy ahamiyatli sifatlarini rivojlantirishga ko‘maklashish.

O‘qituvchilar o‘z malakasini oshirish kurslari, seminarlar va o‘zini-o‘zi tarbiyalash orqali andragogik kompetentlikni rivojlantiradi. O‘zini-o‘zi tarbiyalash situativ va tizimli bo‘lishi mumkin. Qo‘shimcha ta’limda tizimli o‘zini-o‘zi tarbiyalash ustuvorlik qiladi.

O‘quvchi faoliyati (o‘qish) uchinchi komponentdir. U o‘quv vazifalarini anglash va qabul qilish, faoliyatni rejalashtirish, amalga oshirish, o‘zini nazorat qilish va o‘zini baholashni o‘z ichiga olgan maxsus tashkil etilgan bilishdir. Qo‘shimcha ta’lim tizimida u mustaqillik, mustaqil boshqaruvga intilish bilan ajralib turadi.

Ma’ruza-seminar shaklida professional kompetensiyalarni kompleks shakllantirish imkoni yo‘q. Ular mustaqil qidiruv faoliyati, turli vazifalarni hal etish tajribasi asosida rivojlanadi. Mustaqil ishda o‘quv va ilmiy-tadqiqot ishlari turli manbalardan ma’lumotlarni o‘rganish, obzorlar, dokladlar, referatlar, mikrotadqiqotlar, pedagogik tajribani umumlashtirish va loyihalarni yaratishni o‘z ichiga oladi.

Kattalarni o‘qitishda tipik qiyinchiliklarni hisobga olish zarur: psixofiziologik, ijtimoiy-psixologik, ijtimoiy, psixologo-pedagogik. Ba’zi tinglovchilarda o‘qish qobiliyatiga ichki to‘siq paydo bo‘ladi, statusga bog‘liq noqulaylik his qilinadi. Andragogning vazifasi – bu to‘siqlarni yengib o‘tishga yordam berish va qo‘shimcha ta’limni kasbda yoki hayotda o‘zini amalga oshirish usuliga aylantirish.

Tizimli tashkil etish komponentlari o‘zaro bog‘liq va o‘qituvchilar hamda o‘quvchilar o‘rtasidagi maqsadli o‘zaro ta’sir jarayonida namoyon bo‘ladi. O‘qituvchi o‘quv materiallarining hajmini uzatishda maqsad va mazmunga muvofiq metodlar, vositalar va mashg‘ulot shakllarini qo‘llaydi. Komponentlar o‘rtasidagi bog‘lanishlar ta’lim jarayoni subyektlarining o‘zaro ta’siri xususiyatiga bevosita ta’sir ko‘rsatadi. To‘g‘ri va teskari aloqa natijalarni nazorat qilish va jarayonni tuzatish imkonini beradi.

Zamonaviy integratsion jarayonlar sharoitida qo‘shimcha ta’lim tizimida pedagoglarni tayyorlash modelining nazariy asoslari

Modellashtirish ilmiy tadqiqotning muhim usullaridan biri bo‘lib, pedagogikada keng qo‘l-

laniladi. *Modellashtirish* – obyektlarni ularning modellarida o'rganish; modellarni qurish, tahlil qilish va o'rganishdir. U strukturani, faoliyat jarayonini va rivojlanishni tavsiflaydi.

Model – obyektning soddalashtirilgan analogi (sxema, grafik, formula), uning strukturasi, xususiyatlari, bog'lanishlarini aks ettiradi. Modellashtirish jarayoni subyekt, obyekt va modelni o'z ichiga oladi.

Qo'shimcha ta'lim tizimida pedagoglarni tayyorlash modelining metodologik asoslari:

Tizimlilik – mazmunni yangilash va o'qitish metodlarini optimallashtirish orqali uzluksizlik va integratsiyani hisobga olgan holda yaxlit tizimni yaratish.

Yaxlitlik – asosiy komponentlar o'rtasidagi o'zaro bog'lanishlarni mustahkamlash.

Shaxsning ustunligi – o'z ta'lim traektoriyasini tanlashda individual imkoniyatlar va mehnat bozori ehtiyojlarini hisobga olish.

Variativlik – komponentlarning (maqsadlar, mazmun, metodlar) o'zgaruvchanligi.

Polisubyektlik – o'qituvchilar va tinglovchilarning yaxlit rivojlanishiga yo'naltirilgan o'zaro ta'sir.

Taklif etilayotgan *model* quyidagi tarkibiy bloklardan iborat: maqsadli, mazmunli, protsessual va baholash-natijali. U polisubyekt o'zaro ta'sir jarayonida amalga oshiriladi va tashkiliy-pedagogik sharoitlarni yaratishni talab qiladi.

Maqsadli blok – ta'lim jarayonini intensifikatsiyalashga qaratilgan. *Intensifikatsiya* – o'qitish vaqtini samarali ishlatish, ilg'or metodlarni joriy etish, o'qituvchilar malakasini oshirish, moddiy-texnik bazani takomillashtirish orqali tayyorlash sifatini yaxshilash (A.V.Xutorskiy). U o'qituvchilar va o'quvchilar faoliyatining bir vaqtda o'zgarishini nazarda tutadi.

Mazmunli blok – o'quv rejalari, dasturlar va maxsus kurslarning o'zaro bog'liqligini aks ettiradi. Mazmunni tanlash tamoyillari (V.V.Kraevskiy): fan, ishlab chiqarish va jamiyat talablariga muvofiqlik; mazmun va jarayon birligi; strukturaviy yaxlitlik. Har bir fan bo'yicha o'quv-metodik komplekslar yaratish zarur.

Protsessual blok – ta'lim jarayonini tashkil etishni ta'minlaydi. U ma'ruzalar (nazariy) va seminarlar, laboratoriya ishlari, stajirovka (amaliy) shakllarini birlashtiradi.

Baholash-natijali blok – model samaradorligini aks ettiradi: mutaxassis shaxsining mahoratini (ijtimoiy-shaxsiy, akademik va kasbiy kompetensiyalar), ularni qo'llash zarurligini anglash, hayot davomida o'qishga bo'lgan ehtiyojni anglash.

Modelni muvaffaqiyatli amalga oshirish didaktik ta'minlashning integrativ majmuini (ilmiy-metodik, mazmun-axborot, kommunikativ-interaktiv va nazorat-baholash komponentlari) ishlab chiqishga bog'liq.

Qo'shimcha ta'lim tizimida pedagoglarni tayyorlash konsepsiyasi ijtimoiy buyurtma va tashqi aloqalarni hisobga olgan holda ishlab chiqilgan. Uning negzi ta'lim jarayoni sifatini yuqori darajada ta'minlash, shaxs, jamiyat va davlat ehtiyojlariga muvofiqlikdir. Vazifalar va tamoyillar (tizimlilik, kasbiy kontekstlik, dinamiklik, fanlararo integratsiya, individuallashtirish) shakllantirilgan. Tizimli tashkil etish komponentlarining natijadorligi o'quvchilarning faolligi va subyektlar o'zaro ta'siriga bog'liq. Modellashtirish umumiy va pedagogik tamoyillar asosida amalga oshirilgan. Taklif etilgan model (maqsadli, mazmunli, protsessual, baholash-natijali bloklar) integratsion jarayonlar sharoitida tayyorlashni intensifikatsiyalaydi.

Mazkur konsepsiya va model qo'shimcha ta'lim tizimini takomillashtirish, raqobatbardosh, mobil va ijodiy pedagoglarni tayyorlash uchun istiqbolli yo'nalishlarni ochib beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 27-fevraldagi PQ-4623-son “Pedagogik ta’lim sohasini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi qarori // Lex.uz – https://lex.uz/docs/-4749364

2. Valeeva N.Sh. Andragogika nazariyasi va amaliyoti. – M.: Pedagogika, 2005.

3. Гершунский Б.С. Философия образования для XXI века. – М.: Совершенство, 1998. – 607 с.

4. Краевский В.В. Методология педагогики: пособие для педагогов-исследователей. – Чебоксары: Изд-во Чувашского ун-та, 2001. – 244 с.

5. Новиков А.М. Принципы построения системы непрерывного профессионалного образования // Педагогика. – 1999. – № 4. – С. 61–76.

6. Исаев И.Ф., Сластенин В.А. Педагогика: инновационный подход. – М.: Академия, 1997. – 224 с.

7. Сластенин В.А., Исаев И.Ф., Шиянов Э.Н. Педагогика: учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / Под ред. В.А. Сластенина. – М.: Академия, 2002. – 576 с.

8. Шадриков В.Д. Компетентностный подход в образовании // Высшее образование сегодня. – 2004. – № 8. – С. 20–27.